

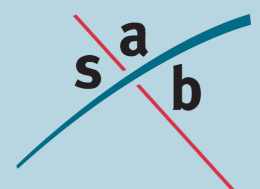
Aanvulling planMER

Bestemmingsplan Buitengebied Overbetuwe

Gemeente Overbetuwe

Datum: 6 december 2012

Projectnummer: 70863.01

INHOUD

1	Inleiding	3
1.1	Aanleiding voor het m.e.r.	3
1.2	Procedure	3
1.3	Advies Commissie voor de m.e.r.	3
2	Uitgangspunten voornemen & referentiesituatie	5
2.1	Eenduidigheid in aantallen, categorieën en locaties van bedrijven	5
2.2	Milieueffecten alternatief en autonome situatie	5
2.3	Wijze waarop is omgegaan met het Besluit Huisvesting	7
3	Alternatieven	8
4	Aantasting natuurlijke kenmerken Natura 2000-gebieden	10
5	Effectbeoordeling landschap en cultuurhistorie	12
5.1	Beschrijving milieueffecten landschap en cultuurhistorie	12
5.2	Effectenbeoordeling landschap en cultuurhistorie	18
6	Samenvatting	21
6.1	Aanleiding	21
6.2	M.e.r.-plicht en procedure	21
6.3	Reikwijdte en detailniveau	22
6.4	Alternatievenontwikkeling	23
6.5	Milieueffecten	24
6.6	Mitigerende maatregelen	27
6.7	Relatie met het bestemmingsplan	29
6.8	Leemten en evaluatieprogramma	29

Bijlage

– Bijlage 1: advies Commissie voor de m.e.r.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding voor het m.e.r.

De gemeente Overbetuwe stelt een nieuw bestemmingsplan op voor haar buitengebied. Dit bestemmingsplan stelt kaders voor ontwikkelingen waarvoor later nog een MER(-beoordeling) moet worden opgesteld.

Verder is uit een uitgevoerde voortoets gebleken dat significante effecten op de instandhoudingsdoelstellingen op in en nabij het plangebied gelegen Natura 2000-gebieden niet zijn uit te sluiten. De effecten van de activiteiten die van invloed zijn op de stikstofdepositie in de beschermde gebieden zijn niet in te schatten en het voorzorgsbeginsel schrijft dan voor dat bij een dergelijke onzekerheid ervan moet worden uitgegaan dat significant negatieve effecten niet uit te sluiten zijn.

Om deze redenen is een planMER opgesteld bij het bestemmingsplan Buitengebied van de gemeente Overbetuwe.

1.2 Procedure

Tot nu toe zijn de volgende stappen gezet in de procedure om te komen tot een planMER voor het buitengebied van Overbetuwe:

- kennisgeving d.d. 3 februari 2010;
- notitie Reikwijdte en detailniveau d.d. 1 april 2010 en een voortoets d.d. 16 februari 2010 opgesteld en verzonden aan bestuursorganen, andere actoren en Commissie voor de m.e.r.;
- publicatie mogelijkheid tot indienen zienswijzen op notitie Reikwijdte en detailniveau d.d. 6 mei 2010;
- advies ontvangen van de Commissie voor de m.e.r.;
- reacties ontvangen;
- Passende Beoordeling uitgevoerd;
- onderzoeken uitgevoerd en planMER opgesteld;
- planMER tezamen met ontwerpbestemmingsplan ter inzage gelegd;
- ontvangen toetsingsadvies Commissie voor de m.e.r. d.d. 15 maart 2012.

1.3 Advies Commissie voor de m.e.r.

Het MER maakt duidelijk dat de voorgenomen ontwikkeling, zoals opgenomen in het voorontwerpbestemmingsplan, tot aanzienlijke milieugevolgen kan leiden. Op grond daarvan is in het ontwerpbestemmingsplan een aantal aanvullende voorwaarden opgenomen. Daarmee heeft het MER zichtbaar een rol gespeeld in de besluitvorming. De Commissie signaleert bij de toetsing van het MER echter een aantal tekortkoming(en), die zij essentieel acht voor het volwaardig meewegen van het milieubelang bij de besluitvorming. De Commissie adviseert een aanvulling op het MER op te stellen voordat het besluit wordt genomen. De tekortkomingen betreffen:

1. Een gedeelte van de uitgangspunten van het voornemen en de referentiesituatie is onduidelijk. Daardoor zijn de effecten van het voornemen niet of nauwelijks verifieerbaar.

2. Er zijn feitelijk geen alternatieven onderscheiden, terwijl er alternatieven mogelijk zijn die minder milieugevolgen hebben en die meer tegemoet komen aan ambities op het gebied van natuur en milieu.
3. Het voornemen is in de huidige vorm bovendien niet uitvoerbaar, omdat aantasting van natuurlijke kenmerken van de omliggende Natura 2000-gebieden niet kan worden uitgesloten.
4. De effectbeoordeling is voor landschap en cultuurhistorie te algemeen. Daardoor maakt het MER niet duidelijk waar zich specifieke kansen of knelpunten voordoen en hoe daarop kan worden ingespeeld.
5. De samenvatting van het MER is weinig publieksvriendelijk. Vooral de beschrijving van het voornemen c.q. alternatieven en de conclusies zijn onduidelijk.

In deze aanvulling wordt ingegaan op deze tekortkomingen door enerzijds invulling te geven aan de gevraagde aanvulling en anderzijds door een nadere verklaring te geven van de gemaakte keuzen. Op basis van het planMER en deze aanvulling kan het bevoegd gezag een afgewogen keuze maken voor de definitieve inhoud van het bestemmingsplan.

2 Uitgangspunten voornemen & referentiesituatie

2.1 Eenduidigheid in aantallen, categorieën en locaties van bedrijven

Voor het berekenen van geur, fijn stof en ammoniak is voor wat betreft aantallen en categorieën uitgegaan van de gegevens die door de gemeente zijn ingevoerd in het Bestand Veehouderij Bedrijven van de provincie Gelderland (Web BVB). Het betreffen de gegevens zoals deze op 14 juli 2011 in het Web BVB waren opgenomen. Het betreffen 130 bedrijven. Dit wijkt af van het aantal bedrijven waar bij het opstellen van de quickscan Wet geurhinder veehouderij door RMB (regionale adviesdienst voor overheden en gemeenten op het gebied van Ruimte, Milieu en Bouwen) van is uitgegaan (d.d. 18 juni 2008). Dit betreft namelijk 293 bedrijven. De afname van het aantal bedrijven heeft te maken met een natuurlijke afname van het aantal bedrijven alsmede met het feit dat bij het invullen van het Web BVB niet in gebruik zijnde vergunningen niet zijn meegenomen. Er heeft een opschoning van het bestand plaatsgevonden.

Er zijn drie typen veehouderijen te onderscheiden, Als eerste betreft het veehouderijen met alleen zogenaamde vaste afstandsdieren (bijvoorbeeld melkrundveehouderij en paardenhouderij). Daarnaast zijn er veehouderijen die alleen intensieve diersoorten houden (bijvoorbeeld varkens en kippen). Tot slot zijn er veehouderijen die een combinatie van beide diersoorten huisvesten (bijvoorbeeld melkrundvee met enkele stuks vleesvee).

In de tabel op pagina 39 van het planMER zijn alle veehouderijen die gelegen zijn in het plangebied opgenomen. Dit betreffen 130 stuks. Deze zijn onderverdeeld op basis van de voornaamste bedrijfstak binnen het bedrijf. Dit betekent dat naast deze dominante bedrijfstak nog een andere bedrijfstak binnen het bedrijf aanwezig kan zijn. Bij de effecten vanwege geur wordt alleen gekeken naar de intensieve diersoorten omdat voor deze diersoorten de cumulatieve geurverspreiding kan worden berekend. Dit betekent dat veehouderijen met alleen intensieve diersoorten en veehouderijen met een combinatie van intensieve diersoorten en vaste afstandsdieren in de geurberekeningen zijn betrokken. Dit betreffen 90 veehouderijen. De overige 40 veehouderijen hebben uitsluitend vaste afstandsdieren. In de geurberekeningen van Windmill zijn de eerder genoemde 90 bedrijven betrokken. De bedrijven die zijn meegenomen zijn opgenomen in bijlage 3 van het geurrapport van Windmill. In deze bijlage is tevens de voornaamste bedrijfstak van de betreffende veehouderijen opgenomen. In de betreffende tabel is daarnaast een overzicht gegeven van de vergunde geuremissie en de maximale geuremissie die per bedrijf in de berekeningen is meegenomen.

2.2 Milieueffecten alternatief en autonome situatie

Op basis van trends is de ontwikkeling bepaald zoals deze voor de veehouderijen in het plangebied wordt verwacht. De trends zijn gebaseerd op de ontwikkeling van de Europese regelgeving, landelijke ontwikkelingen, provinciale ontwikkelingen en het vigerend gemeentelijk beleid. Op basis hiervan zijn verwachtingen uitgesproken ten aanzien van de ontwikkeling van de veestapel per diercategorie. Deze ontwikkeling is uitgedrukt in een percentage groei of krimp die verwacht wordt tussen 2006 en 2020 per diercategorie. Onderstaand worden de verwachte ontwikkelingen weergegeven.

Melkrundveehouderij	groei circa 9%
Vleesvarkens	krimp circa 8%
Fokvarkens	krimp circa 1%
Vleeskuiken	krimp circa 3%
Leghennen	groei circa 3%

Ten behoeve van het planMER is tevens de vergunde en de feitelijke dierbezetting bij de veehouderijen geïnventariseerd. De feitelijke bezetting is lager dan de vergunde bezetting. Dit is een normale situatie die veroorzaakt wordt door afbouwende bedrijven, gestopte bedrijven en tijdelijke leegstand bij het vervangen van de dierbezetting.

Bij het bepalen van milieueffecten van het voornemen is uitgegaan van een worst-case benadering per milieu-aspect. Dit betekent dat omzettingen van bedrijfstakken hebben plaatsgevonden om te bepalen wat het meest negatieve effect in theorie zou kunnen worden. Bij het aspect geur zijn daarbij de veehouderijen omgezet naar varkens en bij fijnstof naar kippen.

Uit de onderzochte trends blijkt dat deze worst-case ontwikkeling niet in de lijn der verwachting ligt. Hiertoe is een reëel alternatief onderzocht dat aansluit op de vastgestelde trends, rekening houdend met bestaande beperkingen zoals geurgevoelige objecten en gevoelige natuurgebieden. Bij het onderzoek naar dit alternatief blijkt dat het aspect fijnstof niet beperkend is. Echter de aspecten geur en stikstofdepositie zijn wel beperkend. Voor geur is dit afhankelijk van het type diersoort dat wordt gehouden en de afstand tot nabijgelegen woningen. De stikstofdepositie vanuit veehouderijen op kwetsbare natuurgebieden vormt voor alle veehouderijen binnen de gemeente een beperking. Dit komt doordat alle veehouderijen (zowel intensief als extensief) een ammoniakemissie veroorzaken en dat bij alle nabijgelegen Natura 2000 gebieden de kritische depositiewaarde al overschreden wordt.

Als gevolg hiervan zijn de omgevingsfactoren maatgevend voor de groei mogelijkheden van de veehouderijen en is de ruimte die het bestemmingsplan biedt, hierin minder sturend. Dit betekent dat zowel in de autonome ontwikkeling als in de het alternatief de veehouderijen met dezelfde beperkingen worden geconfronteerd bij voorgenomen groei. De verwachte trends gaan deels uit van groei en deels van krimp. De sectoren waar een krimp wordt verwacht, worden niet beperkt door omgevingsfactoren. Voor stoppende of afbouwende bedrijven vormt daarnaast zowel het vigerende bestemmingsplan als het voorgenomen alternatief geen belemmering. Dit betekent dat stoppende of afbouwende bedrijven in zowel de autonome ontwikkeling als in het alternatief een gelijke positieve bijdrage op de milieudruk zullen hebben.

Op basis van de vastgestelde trends wordt in de komende jaren een groei verwacht bij melkrundveehouderijen (9%) en leghennen (3%). Dit is een gewenste groei vanuit de sector, het bestemmingsplan beoogt niet hieraan sturing te geven. Dit betekent dat deze behoefte er zowel is in de autonome situatie als in het beschouwde alternatief. Voor de ontwikkeling van beiden typen veehouderijen is de beperking vanwege Natura 2000 gebieden bepalend. Veehouderijen met leghennen kunnen zelf sturen in de gewenste groei door het treffen van aanvullende emissiebeperkende maatregelen. Bij deze intensief gehouden diersoorten is de verwachte groei in te vullen zonder dat de depositie op Natura 2000 gebieden zal toenemen. Zowel in de autonome situatie als in het alternatief dienen hiervoor gelijke emissiebeperkende maatregelen getroffen te

worden waardoor het milieueffect van de autonome ontwikkeling gelijk is aan het alternatief.

Tot slot is er bij de melkrundveehouderijsector een relatief grote behoefte aan groei (9%). Melkrundveehouderijen betreffen niet intensief gehouden dieren. Hierbij zijn op dit moment met de huidige stand der techniek nog geen emissiebeperkende stalsystemen voorhanden die zorgen voor een substantiële reductie van de ammoniakemissie. Dit betekent dat deze veehouderijen niet kunnen uitbreiden door het treffen van voorzieningen. Dit is gelijk in zowel de autonome situatie als in het voorgenomen alternatief. Melkrundveehouderijen zullen in de toekomst wel met dieraantallen kunnen uitbreiden door ruimte van andere stoppende of afbouwende bedrijven over te nemen. Dit betekent dat de toename van ammoniak depositie afkomstig van de groei van melkrundveehouderijen alleen kan plaatsvinden als deze gecompenseerd wordt door het wegvallen van ammoniakdepositie door de verwachte afname van bijvoorbeeld vleesvarkens en vleeskuikens. Ook hier is er geen sprake van een verschil in het milieueffect tussen de autonome ontwikkeling en het alternatief. Als zodanig kan gesteld worden dat het onderzochte reële alternatief voor wat betreft de milieueffecten vergelijkbaar is met de autonome situatie.

2.3 Wijze waarop is omgegaan met het Besluit Huisvesting

Bij de berekeningen voor het planMER is uitgegaan van de vergunde situatie conform Web BVB (en voor de omliggende gemeenten conform de eerdere inventarisatie door RMB). Voor de vergunde situatie is verder geen rekening gehouden met Besluit Huisvesting.

Bij een deel van de vergunningen zijn de aangescherpte normen uit het Besluit huisvesting al opgenomen. Bij een ander deel dient dit nog te gebeuren. Dit betekent dat de berekende milieudruk in de toekomst beperkt lager zal zijn dan berekend. Deze beperking zal zich echter voordoen in zowel de autonome situatie, het voornemen en het alternatief.

Bij de ammoniakberekening is ervan uitgegaan dat de huidige situatie de achtergronddepositie betreft. Het aandeel van de gemeente hierin is niet bepaald. Wel is de maximale toename in ammoniakdepositie bepaald aan de hand van de maximale groeimogelijkheden in geur en de restricties die de regels stellen aan het bouwvlak.

3 Alternatieven

In het planMER dienen, zo is artikel 7.7 lid 1 onder b van de Wet milieubeheer bepaald, alternatieven te worden onderzocht die redelijkerwijs in beschouwing dienen te worden genomen. In het planMER voor het bestemmingsplan Buitengebied van de gemeente Overbetuwe heeft dat er toe geleid dat er, naast de voorgenomen ontwikkeling, één alternatief is uitgewerkt met een planhorizon tot 2020. In dit hoofdstuk wordt een nadere motivering gegeven waarom tot deze keuze is gekomen en andere alternatieven redelijkerwijs buiten beschouwing konden blijven.

Voorafgaand aan het opstellen van het bestemmingsplan Buitengebied is eerst een Nota van Uitgangspunten opgesteld. Hieruit blijkt dat aan de gemaakte keuzen diverse (milieu)overwegingen ten grondslag hebben gelegen, in welk kader reeds alternatieven op hoofdlijnen zijn beoordeeld op mogelijke milieueffecten. Dit heeft mede bepaald dat voor het redelijke alternatief gekeken is naar de reële ontwikkeling die het buitengebied van de gemeente Overbetuwe naar verwachting de komende tien jaren zal doormaken. Dit ook als tegenhanger van de maximalisatie van de voorgenomen ontwikkeling.

Voor het opstellen van de Nota van Uitgangspunten, als basis voor het bestemmingsplan Buitengebied, is een klankbordgroep ingesteld. Deze klankbordgroep bestond uit vertegenwoordigers van de navolgende organisaties:

- BV Recreatiemaatschappij Rivierengebied;
- Historische Vereniging Marhaim;
- IVN, afdeling Rijnwaal;
- Kamer van Koophandel;
- Landbouworganisatie L.T.O. Noord, afdeling Overbetuwe;
- RBT-KAN Regionaal Bureau voor Toerisme;
- Stg. Het Lyndensche Fonds voor Kerk en Zending;
- Stg. Overbetuwe Groen Natuurlijk;
- Vereniging Agrarisch Natuurbeheer Lingestreek.

De klankbordgroep heeft een informerende en raadplegende rol gehad bij de totstandkoming van het bestemmingsplan. Het proces is gestart met een zogenaamde themadiscussie. Tijdens deze themadiscussie zijn diverse onderwerpen aan bod geweest op basis waarvan tot een regeling is gekomen in de Nota van Uitgangspunten.

Zo is bijvoorbeeld gesproken over de rol van de grondgebonden landbouw in het buitengebied. Ten aanzien van uitbreidingsmogelijkheden van bestaande bedrijven zijn diverse aspecten besproken met de klankbordgroep, zoals uitbreidingsmogelijkheden, maximale oppervlakte van bouwpercelen en nieuwvestiging. Door de klankbordgroep is aangegeven dat grondgebonden agrarische bedrijven de mogelijkheid tot uitbreiding moeten krijgen, maar dat dit gekoppeld moet zijn aan ruimtelijke en landschappelijke inpassing. Het op slot zetten van agrarische bedrijven in het buitengebied was geen optie.

Ook het spanningsveld tussen natuur en landbouw is aan de orde geweest. Daarbij is uit de klankbordgroep naar voren gekomen, dat er wel een garantie moet worden gegeven dat natuur beschermd wordt tegen verzuring.

Gelijktijdig met de start van het opstellen van een Nota van Uitgangspunten is eveneens het proces gestart om te komen tot een Landschapsontwikkelingsplan (LOP). Het LOP is tot stand gekomen met organisaties en inwoners die betrokken zijn bij het buitengebied. Er zijn informatieavonden georganiseerd en er is informatie via nieuwsbrieven en de gemeentelijke website verstrekt. Het plan is opgesteld in nauw overleg met een projectgroep en klankbordgroep. In het proces om te komen tot een LOP hebben alternatieven een belangrijke rol gespeeld. In samenspraak met de klankbordgroep zijn alternatieven tegen elkaar afgewogen en zijn keuzen gemaakt. In de verschillende bijeenkomsten ten behoeve van de uitwerking In de verschillende bijeenkomsten zijn alle onderdelen van het LOP uitvoerig besproken met een ruime afvaardiging van belanghebbenden.

Vervolgens heeft er een vertaling plaatsgevonden van het LOP naar het bestemmingsplan. Dit betekent dat een verder onderzoek van alternatieven naar landschap niet nodig waren, omdat het LOP in het bestemmingsplan is geïmplementeerd.

4 Aantasting natuurlijke kenmerken Natura 2000-gebieden

Binnen het buitengebied van de gemeente Overbetuwe of haar invloedssfeer (straal van 10 kilometer rondom het bestemmingsplangebied Buitengebied Overbetuwe) liggen vijf Natura 2000-gebieden met voor stikstof gevoelige habitats. Het verschil tussen de kritische depositiewaarde van deze voor stikstof gevoelige habitats en het huidige depositieniveau geeft een indicatie van de beschikbare milieugebruiksruimte voor het aspect ammoniak. In drie van de vijf Natura 2000-gebieden (Veluwe, Gelderse Poort en Uiterwaarden IJssel) wordt de kritische depositiewaarde reeds overschreden en is daarom geen significante toename van depositie toegestaan.

Vanwege deze situatie, welke blijkt uit de Passende Beoordeling en het planMER, zijn de mogelijkheden voor veehouderijen in het bestemmingsplan Buitengebied Overbetuwe opnieuw bezien.

Bij het inventariseren van de gegevens ten behoeve van het opstarten van de planm.e.r-procedure, bleek dat de intensieve veehouderijen niet op de verbeelding als zodanig waren aangeduid. Alle bestaande intensieve veehouderijen zijn alsnog voorzien van een aanduiding. Hierdoor is duidelijk gemaakt en juridisch geregeld dat uitsluitend op deze locaties intensieve veehouderij is toegestaan.

Verder bleek bij de uitwerking van het planMER dat het aantal dieren dat gehouden kan worden op een bouwvlak van maximaal 2 hectare onbedoeld kan worden vergroot door meerdere bouwlagen aan te brengen in de bedrijfsgebouwen ten behoeve van het houden van dieren. Dit kan leiden tot een extra toename van het aantal dieren. Gezien de staat van de voor stikstofgevoelige habitats in de Natura 2000-gebieden, maar ook omdat bij deze onbedoelde situaties geen afweging heeft kunnen plaatsvinden ten aanzien van de draagkracht van de aanwezige infrastructuur, is dit niet gewenst. Om die reden is besloten in het bestemmingsplan de huisvesting van dieren (eventueel gebruik makend van een voliëresysteem) alleen op de begane grond toe te staan.

Voorts is naar aanleiding van de uitkomsten van het planMER besloten de mogelijkheid voor het oprichten van een nieuw agrarisch bedrijf niet langer in dit bestemmingsplan mogelijk te maken. Netto is er reeds decennia lang sprake van een afname van het aantal agrarische bedrijven. Nieuwvestiging wordt daarom in de regel niet noodzakelijk geacht. Er komen voldoende bestaande locaties vrij om aan de eventuele vraag naar nieuwvestiging te voldoen.

Teneinde een optimale bescherming van Natura 2000-gebieden te realiseren zijn de regels aangepast, zodat de gemeente grip heeft op de toename van de ammoniakdepositie die gepaard gaat met de toename/stijging van het aantal dieren binnen grondgebonden en niet-grondgebonden veehouderijen. De gemeente wil garanties bieden dat de maximale ontwikkeling waarbij een significant negatief effect op Natura 2000-gebieden optreedt zich niet voor zal doen.

Daartoe is de regeling op dit punt aangescherpt. Er wordt uitsluitend medewerking verleend aan het bouwen of vergroten van stallen indien vooraf is aangetoond dat er geen significante effecten op zullen treden in een Natura 2000-gebied. Dit is in een

voorwaardelijke verplichting opgenomen, zodat deze voorwaarde tevens geldt voor alle mogelijkheden die bij recht worden geboden.

Concreet betekent dit dat bijvoorbeeld aangetoond moet worden dat de vergroting van het staloppervlak niet zal leiden tot een significante toename van depositie op Natura 2000-gebieden. Voor uitbreidingen waarbij op voorhand niet is uit te sluiten dat deze leiden tot een significante toename van depositie zal een voortoets of een passende beoordeling moeten worden opgesteld om het daadwerkelijke effect te onderzoeken. Pas indien juridisch geborgd is dat, al dan niet door middel van maatregelen (bijvoorbeeld de toepassing van best beschikbare technieken), er geen significante toename van depositie op Natura 2000-gebieden zal plaatsvinden, zal de gemeente een omgevingsvergunning voor het uitbreiden van staloppervlak kunnen verlenen.

Door middel van deze voorwaardelijke verplichting houdt de gemeente grip op de uitbreiding van veehouderij en wordt gegarandeerd dat er geen significante effecten optreden op de Natura 2000-gebieden.

De regeling in het bestemmingsplan sluit aan op het bepaalde in de Natuurbeschermingswet 1998 (NB-wet). Hierin is namelijk bepaald dat voor individuele uitbreidingen van agrarische bedrijven, waarbij significante negatieve effecten niet zijn uit te sluiten een plicht geldt tot het aanvragen van een vergunning (NB-wet vergunning). Het bestemmingsplan beoogt niet hetzelfde te regelen als de NB-wet, maar bij het vaststellen van het bestemmingsplan dient wel te worden aangetoond dat het plan geen mogelijkheden biedt waarvan op voorhand kan worden gesteld dat deze in strijd zijn met de NB-wet. Door het opnemen van de voorwaardelijke verplichting wordt aan deze plicht voldaan.

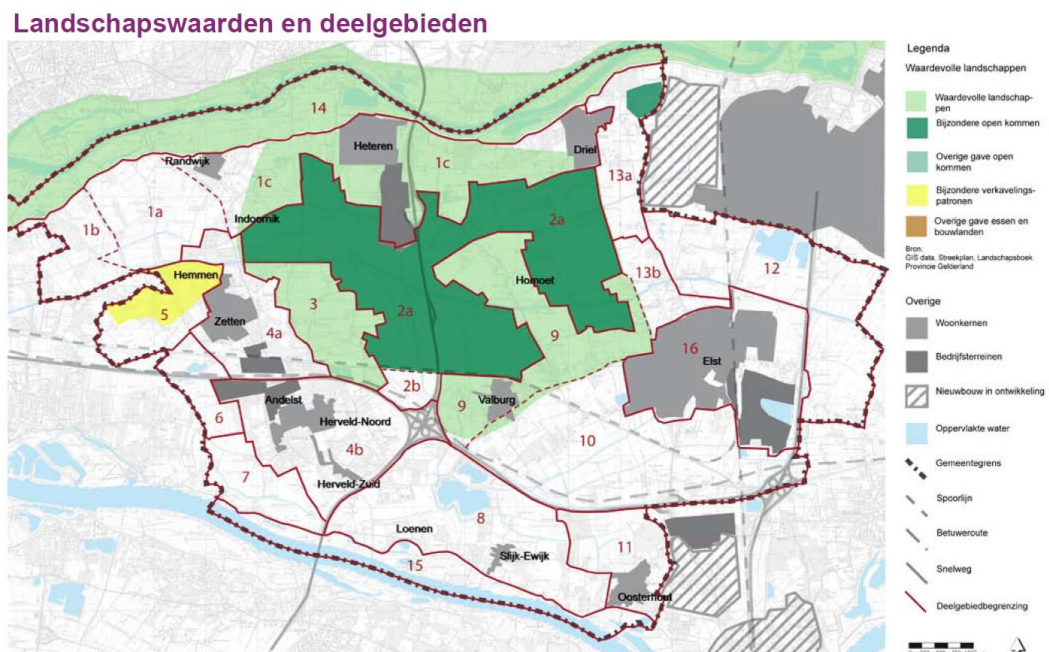
Wel kan de onderbouwing die voor de NB-wet vergunning wordt opgesteld, waarschijnlijk ook worden benut als onderbouwing die vereist is in verband met de hiervoor genoemde voorwaardelijke verplichting.

5 Effectbeoordeling landschap en cultuurhistorie

5.1 Beschrijving milieueffecten landschap en cultuurhistorie

Hieronder volgen enkele gebiedsspecifieke aanvullingen voor het aspect landschap en cultuurhistorie. Hiertoe zijn concrete kwaliteiten en gewenste ontwikkelingen die in het Landschapsontwikkelingsplan (LOP) van de gemeente Overbetuwe zijn beschreven getoetst aan het voorgenomen bestemmingsplan. Met name uitspraken per deelgebied uit het LOP ten aanzien van 'gradiënten behouden versterken', 'openheid versus kleinschaligheid' lenen zich voor een vergelijking met het bestemmingsplan.

De milieueffecten worden per deelgebied beschreven conform de indeling uit het LOP volgens onderstaande kaart. De deelgebieden 11, 12 en 16 liggen buiten het plangebied van het bestemmingsplan Buitengebied Overbetuwe en worden daarom niet bij de beoordeling betrokken.

5.1.1 De voorgenomen ontwikkeling: maximalisatie voorontwerpbestemmingsplan

Deelgebied 1a Lakemond -

De relatieve openheid ten opzichte van andere delen van gebied 1 (het stroomruglandschap) zal wellicht vervagen.

De bijzondere openheid in samenhang met de openheid van de uiterwaarden en zichtrichting kan afnemen door maximale uitbreiding van teeltondersteunende voorzieningen, boomteelt en gebouwen buiten het bouwperceel.

Deelgebied 1b Oeverwal Opheusden +

De kleinschaligheid van het gebied zal worden versterkt door de uitbreiding van bebouwing, teeltondersteunende voorzieningen, boomteelt, fruitteelt en gebouwen buiten het bouwperceel en kleinschalige kampeerterreinen mede vanwege de landschappe-

lijke inpassing die daarbij is vereist. Bij de maximalisatie gaat de schaalverkleining van het landschap wel gepaard met relatief grote massa's aan bebouwing.

Deelgebied 1c. Oeverwal tussen Driel en Randwijk -

Gelijk aan deelgebied 1b, met dien verstande dat de panorama's naar de Veluwe stuwwal ten westen van Heteren niet specifiek zijn beschermd waardoor het zicht in het geval van een maximalisatie kan afnemen.

Deelgebied 2. Open kommen Hollanderbroek, Liendermeint, De Meilanden en Weerbroek -

Op dit hele deelgebied is de tekst uit het PlanMER over open komgebieden (6.3.1) van toepassing. De openheid is wel beschermd door aangepaste ontwikkelingsmogelijkheden, maar deze zullen niet kunnen voorkomen dat bij een maximalisatie de openheid wordt afgezwakt evenals het zicht op de Veluwe stuwwal ten westen van Heteren.

Deelgebied 3. Herveldsche Veld 0

Het zicht tussen de oeverwal Zetten-Andelst naar het openkomgebied zal afzakken bij de maximalisatie van de mogelijkheden van bebouwing en bouwwerken. Wel zal er een gewenste toename plaatsvinden van erfbeplanting vanwege de vele initiatieven waar de voorwaarde van een landschapsplan aan is gekoppeld.

Deelgebied 4a. Oeverwal Zetten en 4b. Oeverwal Herveld-Andelst 0

De gewenste kleinschaligheid van het gebied zal conform de wens vanuit het LOP worden versterkt door de uitbreiding van bebouwing, teeltondersteunende voorzieningen, boomteelt, fruitteelt, gebouwen buiten het bouwperceel en kleinschalige kampeerterreinen mede vanwege de landschappelijke inpassing die daarbij is vereist. Bij de maximalisatie gaat de schaalverkleining van het landschap wel gepaard met relatief grote massa's aan bebouwing.

Het te behouden zicht vanaf de N836 op de kom zal in kwaliteit afnemen door de toename aan gebouwen en bouwwerken, boomteelt, teeltondersteunende voorzieningen, kleinschalige kampeerterreinen en dergelijke.

Deelgebied 5. Landgoed Hemmen -

De maximale invulling van de mogelijkheden van het bestemmingsplan leidt niet tot een aantasting van de bestaande landschapselementen dankzij een omgevingsvergunning, maar kan wel leiden tot een afzakking van de gradiënt tussen het deel dat in de oeverwal en het deel dat in het komgebied ligt, met name door de toename aan gebouwen en bouwwerken, boomteelt, teeltondersteunende voorzieningen, kleinschalige kampeerterreinen en dergelijke en het relatief open deel van het gebied.

Deelgebied 6. Zettensche Veld -

Het behoud van de karakteristieke openheid volgens het LOP staat in dit deelgebied bij een maximalisatie onder druk door de toename de mogelijkheid van enkele gebouwen buiten het bouwvlak en door de mogelijkheid van boomteelt. Vanwege het geringe aantal bouwvlakken zal het effect van een toename van teeltondersteunende voorzieningen, kleinschalige kampeerterreinen en dergelijke gering zijn.

Deelgebied 7. Wolferen 0

De gewenste kleinschaligheid van het gebied zal conform de wens vanuit het LOP worden versterkt door de uitbreiding van bebouwing, teeltondersteunende voorzieningen, boomteelt, fruitteelt en gebouwen buiten het bouwperceel en kleinschalige kampeerterreinen mede vanwege de landschappelijke inpassing die daarbij is vereist. Bij de maximalisatie gaat de schaalverkleining van het landschap wel gepaard met relatief grote massa's aan bebouwing.

De zichtrelaties vanaf de oeverwal naar de kom zullen in kwaliteit afnemen door de toename aan gebouwen en bouwwerken, boomteelt, teeltondersteunende voorzieningen, kleinschalige kampeerterreinen en dergelijke.

Deelgebied 8. Landgoed Loenen, Slijk-Ewijk, Danenberg +

De gewenste kleinschaligheid van het gebied zal conform de wens vanuit het LOP worden versterkt door de uitbreiding van bebouwing, teeltondersteunende voorzieningen, boomteelt en gebouwen buiten het bouwperceel en kleinschalige kampeerterreinen mede vanwege de landschappelijke inpassing die daarbij is vereist. Bij de maximalisatie gaat de schaalverkleining van het landschap wel gepaard met relatief grote massa's aan bebouwing.

Deelgebied 9. Oeverwal Valburg-Homoet 0

In een deel van dit gebied is de kenmerkende kleinschaligheid van een oeverwal gewenst. De gewenste kleinschaligheid van het gebied zal conform de wens vanuit het LOP worden versterkt door de uitbreiding van bebouwing, teeltondersteunende voorzieningen, boomteelt, fruitteelt en gebouwen buiten het bouwperceel en kleinschalige kampeerterreinen mede vanwege de landschappelijke inpassing die daarbij is vereist. Bij de maximalisatie gaat de schaalverkleining van het landschap wel gepaard met relatief grote massa's aan bebouwing.

De randen van dit gebied worden gekenmerkt door openheid. In deze delen van dit deelgebied is in het bestemmingsplan de openheid niet specifiek beschermd. Door boomteelt of door een maximale uitbreiding van bebouwing en kassen kan de openheid hier worden aangetast.

Deelgebied 10. Oeverwal Elsterveld -

Accentuering en verdichting van de rivierduin rond Eimeren, Reeth en Lijnden kan tot stand komen door de uitbreiding van bouwpercelen, teeltondersteunende voorzieningen, boomteelt, fruitteelt en gebouwen buiten het bouwperceel en kleinschalige kampeerterreinen mede vanwege de landschappelijke inpassing die daarbij is vereist. Bij de maximalisatie gaat de schaalverkleining van het landschap wel gepaard met relatief grote massa's aan bebouwing hetgeen een negatief effect heeft op het historische karakter op de bebouwing op de rivierduinen.

Deelgebied 11. Betuws bedrijvenpark/ Omgeving Oosterhout

Gelegen buiten het plangebied.

Deelgebied 12. Park Lingezegen

Gelegen buiten het plangebied.

Deelgebied 13a. 't Vlot en 13b. Raayen 0

In een groot deel van deelgebied 't Vlot en in deelgebied Raayen is kleinschaligheid gewenst. De gewenste kleinschaligheid van het gebied zal worden versterkt door de

uitbreiding van bebouwing, teeltondersteunende voorzieningen, boomteelt, fruitteelt, gebouwen buiten het bouwperceel en kleinschalige kampeerterreinen mede vanwege de landschappelijke inpassing die daarbij is vereist. Bij de maximalisatie gaat de schaalverkleining van het landschap wel gepaard met relatief grote massa's aan bebouwing.

In een klein deel van deelgebied 't Vlot is behoud van de openheid gewenst. Deze openheid is niet specifiek beschermd en wordt wellicht aangetast door boom- of fruitteelt, teeltondersteunende voorzieningen of gebouwen bouwen het bouwvlak.

Deelgebied 14. Uiterwaarden Neder-Rijn 0

Het open karakter en zichtlijnen op de Veluwe stuwwal zijn kenmerkend voor dit deelgebied. Ten westen van Heteren wordt het gebied tevens gekenmerkt door een zekere kleinschaligheid door de aanwezigheid van strangen, beplantingselementen en steilranden.

De maximale variant kent een neutraal effect aangezien er slechts op een enkele plek bebouwing aanwezig is, waar tevens uitbreidingsmogelijkheden gelden. Bovendien zijn kleinschalige kampeerterreinen en gebouwen buiten de agrarische bouwpercelen in de bestemming Agrarische met waarden – Uiterwaard niet toegestaan. Aangezien boom- en fruitteelt aan een omgevingsvergunning is gekoppeld mag verwacht worden dat alleen een vergunning wordt verleend op verantwoorde plaatsen waar de openheid niet wordt aangetast. Overigens zijn de uiterwaarden vanwege de grondslag en de invloed van hoogwater niet geschikt voor boom- en fruitteelt.

Deelgebied 15. Uiterwaarden Waal 0

Het open karakter is kenmerkend voor dit deelgebied. De maximale variant heeft een neutraal effect aangezien er slechts op een enkele plek bebouwing aanwezig is, waar tevens uitbreidingsmogelijkheden gelden. Bovendien zijn kleinschalige kampeerterreinen en gebouwen buiten de agrarische bouwpercelen in de bestemming Agrarische met waarden – Uiterwaard niet toegestaan. Aangezien boom- en fruitteelt aan een omgevingsvergunning is gekoppeld mag verwacht worden dat alleen een vergunning wordt verleend op verantwoorde plaatsen waar de openheid niet wordt aangetast. Overigens zijn de uiterwaarden vanwege de grondslag en de invloed van hoogwater niet geschikt voor boom- en fruitteelt.

Deelgebied 16. Elst

Gelegen buiten het plangebied.

5.1.2 Het alternatief: reële benutting van het voorontwerpbestemmingsplan

Deelgebied 1a Lakemond -

De relatieve openheid ten opzichte van andere delen van gebied 1 (het stroomruglandschap) zal wellicht enigszins afnemen. In dit deelgebied, maar ook de andere delen van het stroomruglandschap zal de hoeveelheid bebouwing en bouwwerken enigszins toenemen. Relatief zal dit deelgebied wel opener blijven.

De bijzondere openheid in samenhang met de openheid van de uiterwaarden en zichtrichting kan enigszins afnemen door de uitbreiding van teeltondersteunende voorzieningen, boomteelt en gebouwen buiten het bouwperceel.

Deelgebied 1b Oeverwal Opheusden +

De kleinschaligheid van het gebied zal worden versterkt door de uitbreiding van bebouwing, teeltondersteunende voorzieningen, boomteelt en gebouwen buiten het bouwperceel en kleinschalige kampeerterreinen mede vanwege de landschappelijke inpassing die daarbij is vereist.

Deelgebied 1c, Oeverwal tussen Driel en Randwijk -

Gelijk aan deelgebied 1b, met dien verstande dat de panorama's naar de Veluwe stuwwal ten westen van Heteren niet specifiek zijn beschermd waardoor het zicht kan afnemen.

Deelgebied 2. Open kommen Hollanderbroek, Liendermeint, De Meilanden en Weerbroek -

Op dit hele deelgebied is de tekst uit het PlanMER over open komgebieden (6.3.1) van toepassing. De openheid is wel beschermd door aangepaste ontwikkelingsmogelijkheden, maar deze zullen niet kunnen voorkomen dat de openheid enigszins wordt afgezwakt evenals het zicht op de Veluwe stuwwal ten westen van Heteren.

Deelgebied 3. Herveldsche Veld 0

Het zicht tussen de oeverwal Zetten-Andelst naar het openkomgebied zullen wellicht licht afzakken vanwege een geleidelijke toename van bebouwing en bouwwerken. Er zal een gewenste toename plaatsvinden van erfbeplanting vanwege de initiatieven waar de voorwaarde van een landschapsplan aan is gekoppeld.

Deelgebied 4a. Oeverwal Zetten en Oeverwal Herveld-Andelst +

De kleinschaligheid van het gebied zal conform de wens vanuit het LOP worden versterkt door de uitbreiding van bebouwing, teeltondersteunende voorzieningen, boomteelt en gebouwen buiten het bouwperceel en kleinschalige kampeerterreinen mede vanwege de landschappelijke inpassing die daarbij is vereist.

Het te behouden zicht vanaf de N836 op de kom zal wellicht enigszins in kwaliteit afnemen door de toename aan gebouwen en bouwwerken, boomteelt, teeltondersteunende voorzieningen, kleinschalige kampeerterreinen en dergelijke.

Deelgebied 5. Landgoed Hemmen -

De maximale invulling van de mogelijkheden van het bestemmingsplan leidt niet tot een aantasting van de bestaande landschapselementen dankzij een omgevingsvergunning, maar kan wel leiden tot een afzakking van de gradiënt tussen het deel dat in de oeverwal en het deel dat in het komgebied ligt, met name door de toename aan gebouwen en bouwwerken, boomteelt, teeltondersteunende voorzieningen, kleinschalige kampeerterreinen en dergelijke en het relatief open deel van het gebied.

Deelgebied 6. Zettensche Veld -

Het behoud van de karakteristieke openheid volgens het LOP staat in dit deelgebied licht onder druk bij een toename van gebouwen buiten het bouwvlak en boomteelt. Vanwege het geringe aantal bouwvlakken zal het effect van een toename van teeltondersteunende voorzieningen, kleinschalige kampeerterreinen en dergelijke gering zijn.

Deelgebied 7. Wolferen +

De gewenste kleinschaligheid van het gebied zal conform de wens vanuit het LOP worden versterkt door de uitbreiding van bebouwing, teeltondersteunende voorzienin-

gen, boomteelt en gebouwen buiten het bouwperceel en kleinschalige kampeerterreinen mede vanwege de landschappelijke inpassing die daarbij is vereist.

De zichtrelaties vanaf de oeverwal naar de kom zullen licht in kwaliteit afnemen door de toename aan gebouwen en bouwwerken, boomteelt, teeltondersteunende voorzieningen, kleinschalige kampeerterreinen en dergelijke.

Deelgebied 8. Landgoed Loenen, Slijk-Ewijk, Danenberg +

De gewenste kleinschaligheid van het gebied zal conform de wens vanuit het LOP worden versterkt door de uitbreiding van bebouwing, teeltondersteunende voorzieningen, boomteelt en gebouwen buiten het bouwperceel en kleinschalige kampeerterreinen mede vanwege de landschappelijke inpassing die daarbij is vereist.

Deelgebied 9. Oeverwal Valburg-Homoet 0

In een deel van dit gebied is de kenmerkende kleinschaligheid van een oeverwal gewenst. De gewenste kleinschaligheid van het gebied zal conform de wens vanuit het LOP worden versterkt door de uitbreiding van bebouwing, teeltondersteunende voorzieningen, boomteelt en gebouwen buiten het bouwperceel en kleinschalige kampeerterreinen mede vanwege de landschappelijke inpassing die daarbij is vereist.

De randen van dit gebied worden gekenmerkt door openheid. In deze delen van dit deelgebied is in het bestemmingsplan de openheid niet specifiek beschermd. Door boomteelt of door relatief grote uitbreiding van bebouwing en kassen kan de openheid hier worden afgezwakt.

Deelgebied 10. Oeverwal Elsterveld +

Accentuering en verdichting van de rivierduin rond Eimeren, Reeth en Lijnden kan tot stand komen door de uitbreiding van bebouwing, teeltondersteunende voorzieningen, boomteelt en gebouwen buiten het bouwperceel en kleinschalige kampeerterreinen mede vanwege de landschappelijke inpassing die daarbij is vereist. De mogelijke vergroting van bouwmassa's vergt echter wel een zorgvuldige afstemming op het historische karakter van de bebouwing op de rivierduinen.

Deelgebied 11. Betuws bedrijvenpark/ Omgeving Oosterhout

Gelegen buiten het plangebied.

Deelgebied 12. Park Lingezege

Gelegen buiten het plangebied.

Deelgebied 13a. 't Vlot en 13b. Raayen 0

In een groot deel van deelgebied 't Vlot en in deelgebied Raayen is kleinschaligheid gewenst. De gewenste kleinschaligheid van het gebied zal worden versterkt door de uitbreiding van bebouwing, teeltondersteunende voorzieningen, boomteelt, fruitteelt, gebouwen buiten het bouwperceel en kleinschalige kampeerterreinen mede vanwege de landschappelijke inpassing die daarbij is vereist.

In een klein deel van deelgebied 't Vlot is behoud van de openheid gewenst. Deze openheid is niet specifiek beschermd en wordt wellicht aangetast door boom- of fruitteelt, teeltondersteunende voorzieningen of gebouwen bouwen het bouwvlak.

Deelgebied 14. Uiterwaarden Neder-Rijn 0

Het open karakter en zichtlijnen op de Veluwe stuwwal zijn kenmerkend voor dit deelgebied. Ten westen van Heteren wordt het gebied tevens gekenmerkt door een zekere kleinschaligheid door de aanwezigheid van strangen, beplantingselementen en steilranden.

De reële variant kent een neutraal effect aangezien er slechts op een enkele plek bebouwing aanwezig is, waar tevens uitbreidingsmogelijkheden gelden. Bovendien zijn kleinschalige kampeerterreinen en gebouwen buiten de agrarische bouwpercelen in de bestemming Agrarische met waarden – Uiterwaard niet toegestaan. Aangezien boom- en fruitteelt aan een omgevingsvergunning is gekoppeld, mag verwacht worden dat alleen een vergunning wordt verleend op verantwoorde plaatsen waar de openheid niet wordt aangetast. Overigens zijn de uiterwaarden vanwege de grondslag en de invloed van hoogwater niet geschikt voor boom- en fruitteelt.

Deelgebied 15. Uiterwaarden Waal 0

Het open karakter is kenmerkend voor dit deelgebied. De maximale variant heeft slechts weinig effect aangezien er slechts op een enkele plek bebouwing aanwezig is, waar tevens uitbreidingsmogelijkheden gelden. Bovendien zijn kleinschalige kampeerterreinen en gebouwen buiten de agrarische bouwpercelen in de bestemming Agrarische met waarden – Uiterwaard niet toegestaan. Aangezien boom- en fruitteelt aan een omgevingsvergunning is gekoppeld, mag verwacht worden dat alleen een vergunning wordt verleend op verantwoorde plaatsen waar de openheid niet wordt aangetast. Overigens zijn de uiterwaarden vanwege de grondslag en de invloed van hoogwater niet geschikt voor boom- en fruitteelt.

Deelgebied 16. Elst

Gelegen buiten het plangebied.

5.2 Effectenbeoordeling landschap en cultuurhistorie

De voorgenomen ontwikkeling en het alternatief worden in dit hoofdstuk beoordeeld op de in het vorige hoofdstuk beschreven effecten ten opzichte van de referentiesituatie. Daar waar mogelijk heeft er een kwantitatieve vergelijking plaatsgevonden. In de andere gevallen zijn de verschillen kwalitatief vergeleken ten opzichte van de referentiesituatie.

De beoordeling vindt plaats aan de hand van een vijfpunts-schaal.

- Grote verslechtering
- Aanmerkelijke verslechtering
- 0 Geen noemenswaardige verbetering of verslechtering
- + Aanmerkelijke verbetering
- ++ Grote verbetering

De scores van de effectbeoordeling moeten niet worden gezien als een absolute beoordeling. Het geeft een indicatie van het effect weer. Per aspect volgt nu een toelichting op deze effectbeoordeling.

In de navolgende tabel zijn de scores van de effectbeoordeling weergegeven.

Aspect (met criteria)	referentie-situatie ¹	voorgenomen ontwikkeling	alternatief: reële benutting
landschap & cultuurhistorie			
1a Lakemond	0	-	-
1b Oeverwal Opheusden	0	+	+
1c. Oeverwal tussen Driel en Randwijk	0	-	-
2. Open kommen Hollanderbroek, Liendermeint, De Meilanden en Weerbroek	0	-	-
3. Herveldsche Veld	0	0	0
4a. Oeverwal Zetten en 4b. Oeverwal Herveld-Andelst	0	0	+
5. Landgoed Hemmen	0	-	-
6. Zettensche Veld	0	-	-
7. Wolferen	0	0	+
8. Landgoed Loenen, Slijk-Ewijk, Danenberg	0	+	+
9. Oeverwal Valburg-Homoet	0	0	0
10. Oeverwal Elsterveld	0	-	+
11. Betuws bedrijvenpark/ Omgeving Oosterhout	0	<i>n.v.t.</i>	<i>n.v.t.</i>
12. park Lingezege	0	<i>n.v.t.</i>	<i>n.v.t.</i>
13a. 't Vlot en 13b. Raayen	0	0	0
14. Uiterwaarden Neder-Rijn	0	0	0
15. Uiterwaarden Waal	0	0	0
16. Elst	0	<i>n.v.t.</i>	<i>n.v.t.</i>

landschap & cultuurhistorie

Een maximalisatie waarbij alle mogelijkheden in het voorontwerpbestemmingsplan zouden worden benut, leidt met name de grote hoeveelheid bebouwing en kassen tot een aanmerkelijke verslechtering. Deze wordt versterkt door de zeer ruime toepassing van boomteelt, teeltondersteunende voorzieningen en kleinschalige kampeerterreinen bij het maximale scenario. De verslechtering wordt getemperd doordat er in de voorgenomen ontwikkeling wel sprake is van landschappelijke inpassing van extra mogelijkheden op en rond het erf, hetgeen niet is vereist in de referentiesituatie. Ook wordt het open gebied in de referentiesituatie voor een groot deel niet beschermd tegen boomteelt.

Bij een reële benutting, treden er met name effecten op met betrekking tot de beleving van de gradiënten (verschil openheid en beslotenheid) door een geleidelijke toename van bebouwing, bouwwerken en boomteelt, ondanks de bescherming van de karakteristieke open gebieden. Deze effecten zijn echter vergelijkbaar met de referentiesituaties. De mogelijkheden voor bebouwing nemen ten opzichte van de referentiesituatie licht toe, maar de openheid wordt in het nieuwe bestemmingsplan beter beschermd tegen boomteelt en/of teeltondersteunende voorzieningen. Overigens wordt het beperkte effect van boomteelt en teeltondersteunende voorzieningen op de openheid

¹ Referentiesituatie = huidige situatie + autonome ontwikkeling.

aanvaardbaar geacht. De openheid wordt immers niet permanent en onherstelbaar aangetast. Met name voor de teeltondersteunende voorzieningen geldt dat het slechts een effect heeft gedurende het groeiseizoen wanneer deze voorzieningen aanwezig zijn. De boomteelt vindt op wisselende percelen plaats. Hierdoor wordt de openheid niet continu en niet onherstelbaar aangetast.

Het bestemmingsplan kenmerkt zich door toelatingsplanologie waarbij landschappelijke versterking niet kan worden afgedwongen, tenzij het een relatie heeft met een bouwinitiatief. Gelijk met het bestemmingsplan is een landschapsontwikkelingsplan opgesteld. Dit landschapsontwikkelingsplan bevat een uitvoeringsplan met concrete uitvoeringsmaatregelen om de landschappelijke kwaliteit te versterken. Hiermee wordt actief gewerkt aan een verbetering van het landschap. Wanneer het bestemmingsplan Buitengebied en het landschapsontwikkelingsplan in samenhang worden beschouwd wordt de landschappelijke kwaliteit zorgvuldig bewaakt.

6 Samenvatting

6.1 Aanleiding

De gemeente Overbetuwe actualiseert op dit moment haar bestemmingsplannen voor het buitengebied. Herziening van de geldende bestemmingsplannen voor het buitengebied zijn nodig om te komen tot een eenduidig bestemmingsplan voor het gehele buitengebied, dat voldoet aan nieuw provinciaal en regionaal beleid en aan de nieuwste wetgeving.

Het bestemmingsplan Buitengebied Overbetuwe is conserverend van aard. Mits natuur en landschap niet onevenredig worden geschaad, wordt onder andere ruimte geboden aan uitbreiding van intensieve veehouderijen, melkveehouderijen, glastuinbouw, natuurontwikkeling en recreatieve nevenactiviteiten.

6.2 M.e.r.-plicht en procedure

Een m.e.r. is verplicht bij de voorbereiding van plannen en besluiten die kunnen leiden tot belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu. Een m.e.r.-plicht voor bestemmingsplannen kan op twee manieren ontstaan, via het Besluit milieueffectrapportage en wanneer er een passende beoordeling moet worden uitgevoerd in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998.

6.2.1 *Besluit m.e.r.*

Na de start van voorliggende m.e.r. is op 1 april 2011 het Besluit m.e.r. gewijzigd. Met deze wijziging hoeft echter op grond van het overgangsrecht behorend bij deze wijziging geen rekening te worden gehouden. Er is namelijk voor de datum van de gewijzigde vaststelling een kennisgeving gedaan van een m.e.r.-plichtig plan.

De categorieën C14 en D14 van het Besluit m.e.r. zoals van kracht ten tijde van de start van de m.e.r. gaan in op de uitbreiding of nieuwvestiging van intensieve veehouderijen (pluimvee of varkens). Hoewel nieuwvestiging van intensieve veehouderijen in het nieuwe bestemmingsplan Buitengebied niet is toegestaan, voldoen de uitbreidingsmogelijkheden die het biedt aan bestaande intensieve veehouderijen aan de gestelde criteria en kunnen een omvang aannemen boven de m.e.r.-drempel.

Het nieuwe bestemmingsplan Buitengebied kan worden aangemerkt als een 'kader' voor latere m.e.r.-(beoordelings)plichtige besluiten. Bovendien is het bestemmingsplan als plan genoemd bij de genoemde activiteiten in kolom 3 (plannen) van het Besluit m.e.r. 1994.

6.2.2 *Natuurbeschermingswet 1998*

Verschillende delen van het buitengebied van de gemeente Overbetuwe maken deel uit van gebieden die zijn aangewezen onder de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. Omdat op voorhand niet kan worden uitgesloten of activiteiten die binnen het bestemmingsplan mogelijk gemaakt worden, kunnen leiden tot significante invloeden op de instandhoudingdoelstellingen van deze gebieden, zijn de aard en de omvang van

deze mogelijke effecten in kaart gebracht door middel van een voortoets. In deze toets wordt een Passende Beoordeling aangeraden, omdat in dit stadium de effecten van activiteiten die van invloed zijn op de stikstofdepositie in de beschermde gebieden niet in te schatten zijn. Ook op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 is er dus sprake van een plan-m.e.r.-plicht, omdat significante effecten op beschermingsgebieden niet kunnen worden uitgesloten.

6.2.3 Doorlopen procedure tot nu toe

Tot nu toe zijn de volgende stappen gezet in de procedure om te komen tot een planMER voor het buitengebied van Overbetuwe:

- kennisgeving d.d. 3 februari 2010;
- notitie Reikwijdte en detailniveau d.d. 1 april 2010 en een voortoets d.d. 16 februari 2010 opgesteld en verzonden aan bestuursorganen, andere actoren en Commissie voor de m.e.r.;
- publicatie mogelijkheid tot indienen zienswijzen op notitie Reikwijdte en detailniveau d.d. 6 mei 2010;
- advies ontvangen van de Commissie voor de MER, dat als bijlage 1 is opgenomen;
- reacties ontvangen, de wijze waarop deze verwerkt zijn, is in bijlage 2 opgenomen;
- Passende Beoordeling uitgevoerd;
- onderzoeken uitgevoerd en planMER opgesteld;
- ontwerpplanMER tezamen met ontwerpbestemmingsplan ter inzage gelegd;
- ontvangen toetsingsadvies Commissie voor de m.e.r. d.d. 15 maart 2012.

6.3 Reikwijdte en detailniveau

Het bestemmingsplan Buitengebied Overbetuwe heeft een conserverend karakter. Dit betekent dat het bestemmingsplan tot doel heeft om voor alle reeds aanwezige functies in het gebied de bestemmingsregeling actueel te maken. Dit leidt ertoe dat in het bestemmingsplan geen grote nieuwe ontwikkelingen mogelijk worden gemaakt, maar dat er mogelijkheden worden geboden voor een geleidelijke doorontwikkeling van de verschillende vormen van grondgebruik in het plangebied. Van de geboden mogelijkheden in het bestemmingsplan is vooraf niet zeker vast te stellen waar en in welke mate deze zullen worden benut. Hierdoor is het in beeld brengen van de milieugevolgen in dit MER bijzonder complex. Het MER richt zich daarom vooral op die ontwikkelingsmogelijkheden die (bij een opeenstapeling van initiatieven) kunnen leiden tot belangrijke nadelige gevolgen op de omgeving of het milieu.

6.3.1 Relevante ontwikkelingsmogelijkheden

Het planMER richt zich primair op de plan-m.e.r.-plichtige activiteiten, dit betreft de uitbreidingsmogelijkheden voor bestaande intensieve veehouderijen. Secundair richt het planMER zich op activiteiten die niet plan-m.e.r.-plichtig zijn, maar wel kunnen bijdragen aan de cumulatie van milieugevolgen van de primaire plan-m.e.r.-plichtige activiteiten. De nieuwvestiging en uitbreiding van melkveehouderijbedrijven alsmede de omzetting van een agrarisch bedrijf naar bedrijf c.q. maatschappelijk of recreatie zijn zogeheten secundaire ontwikkelingsmogelijkheden die van invloed kunnen zijn op de nadelige gevolgen voor de aspecten die nader worden beoordeeld in het kader van de primaire ontwikkelingsmogelijkheid.

Tot slot zijn er enkele ontwikkelingsmogelijkheden buiten het plangebied die kunnen bijdragen aan de cumulatie van milieugevolgen van de primaire plan-m.e.r.-plichtige activiteiten. Dat zijn:

- de verbreding A50;
- stadsbrug Nijmegen;
- Park Lingezegen;
- bedrijventerrein Park 15 / Betuws Bedrijvenpark.

6.3.2 Detailniveau

De aspecten natuur, geur en luchtkwaliteit zijn belangrijke aspecten in dit MER en zijn kwantitatief beoordeeld in dit planMER. Daarnaast is er aandacht voor de aspecten gezondheid en landschap. Deze aspecten worden kwalitatief beoordeeld

Het detailniveau van het MER sluit aan bij het detailniveau van het bestemmingsplan. De milieueffecten zijn niet op detail-, project- of inrichtingsniveau beschreven, maar op strategisch niveau voor een groter gebied. Het is immers nog onduidelijk welke ruimtelijke ontwikkelingen daadwerkelijk plaats zullen vinden.

6.4 Alternatievenontwikkeling

In het planMER dienen 'redelijke alternatieven' te worden onderzocht. In dit planMER heeft dat er toe geleid dat er één alternatief is uitgewerkt met een planhorizon tot 2020. Dit alternatief betreft de reële benutting van het voorontwerpbestemmingsplan. Dit alternatief wordt uitgewerkt naast de voorgenomen ontwikkeling die bestaat uit de maximalisatie van het voorontwerpbestemmingsplan.

De voorgenomen ontwikkeling en het alternatief worden gescoord ten opzichte van de referentiesituatie. Deze bestaat uit de bestaande situatie en de autonome ontwikkeling.

6.4.1 Voorgenomen ontwikkeling; maximalisatie voorontwerpbestemmingsplan

Om het voorontwerpbestemmingsplan te kunnen toetsen aan normen en beleid dient volgens de Commissie voor de m.e.r. het MER de milieugevolgen te beschrijven van de activiteiten die het voorontwerpbestemmingsplan maximaal mogelijk maakt, inclusief mogelijke afwijkingen en wijzigingen.

De volledige uitwerking van de voorgenomen regeling betreft een zogenaamde 'worst-case scenario'. Er wordt vanuit gegaan dat niet alleen alle mogelijkheden die bij recht in het bestemmingsplan zijn opgenomen worden benut, maar dat ook op ieder adres maximaal gebruik gemaakt wordt van de in het plan opgenomen flexibiliteitsbepalingen.

6.4.2 Het alternatief: reële benutting van het voorontwerpbestemmingsplan

Het alternatief is gebaseerd op een reële maximale benutting van het voorontwerpbestemmingsplan. Op perceelsniveau blijft het plafond liggen bij de maximale mogelijkheden die het bestemmingsplan, inclusief mogelijke afwijkingen en wijzigingen biedt, echter rekening houdend van een reële ontwikkeling van de agrarische bedrijvigheid

uitgaande van trends ten aanzien van stoppende agrariërs, schaalvergroting en dergelijke.

In dit alternatief wordt uitgegaan van de ontwikkeling in de landbouw die gelijk is aan de autonome situatie, namelijk: het aantal bedrijven in de landbouwsector zal naar verwachting afnemen met gemiddeld 3,1% per jaar, waarbij de verwachting is dat dit sterker speelt bij de intensieve veehouderijen. De bedrijven die blijven, zijn met name de grotere bedrijven en de middelgrote bedrijven die groter worden als gevolg van de tendens van schaalvergroting. Voor wat betreft de veestapel is de verwachting dat - ten opzichte van 2006 - in 2020 de rundveestapel zal zijn gestegen met 9%, het aantal vleesvarkens afgenomen met 8%, het aantal fokvarkens afgenomen met 1%, het aantal vleeskuikens gedaald met 3% en het aantal leghennen gegroeid met 3%.

6.5 Milieueffecten

Ten behoeve van een totaaloverzicht van de effecten zijn in de onderstaande tabel alle effecten voor de verschillende milieuthema's weergegeven.

Aspect (met criteria)	referentie-situatie	voorgenomen ontwikkeling	alternatief: reële benutting
geur	0	-	0
1. gemiddelde geurbelasting in plangebied	0	-	0
gezondheid	0	-	0
1. infectieziekten	0	-	0
landschap & cultuurhistorie	0	-	0
1. gave gradiënten en ensembles van kom-oeverwal-uiteerwaarde.	0	-	0
2. waardevolle landschappelijke en cultuurhistorische parels	0	-	0
3. plaatselijk nog aanwezige woerden	0	-	0
4. aardkundige en cultuurhistorische waarden rivier en uiterwaarden	0	-	-
5. dijken langs de grote rivieren	0	-	0
6. verdedigingswerken	0	0	0
luchtkwaliteit	0	0	0
1. in betekende mate toename concentratie stikstofdioxide (NO ₂)	0	0	0
2. in betekende mate toename concentratie fijnstof (PM ₁₀)	0	0	0
natuur	0	-	0
1. aantasting	0	-	0
2. versnippering	0	-	0
3. verstoring	0	0	0
4. verzuring	0	-	0
5. vermesting	0	-	0

Onderstaand is per milieuthema een samenvattende conclusie beschreven.

6.5.1 geur

In de maximale situatie zal de geurhinder op de omliggende geurgevoelige objecten toenemen tot dat de normen voor de geurhinder worden overschreden. De totale geurhinder (achtergrond belasting) op de geurgevoelige objecten kan daardoor toenemen. Het reële alternatief scoort neutraal omdat de verwachting is dat de leefkwaliteit nagenoeg gelijk blijft dan wel iets verbetert ten opzichte van de referentiesituatie.

6.5.2 gezondheid (infectieziekten)

In de autonome situatie is het de vraag of de schaalvergroting leidt tot megabedrijven; bij een maximalisatie van het voorontwerpbestemmingsplan is uitgegaan dat megastallen voor varkens en pluimvee mogelijk zijn. Uitgaande van bestaande bedrijfsvoering leidt de enorme toename van het aantal dieren voor een effect op de gezondheid. Echter biedt dergelijke schaalvergroting goede mogelijkheden om de problematiek beheersbaar te houden en verspreiding van micro-organismen tegen te gaan. Afhankelijk van deze maatregelen met betrekking tot de bedrijfsvoering en het stalconcept, zullen de effecten positief of negatief uitpakken. Zonder maatregelen scoort de voorgenomen ontwikkeling negatief.

Bij een reële benutting van het bestemmingsplan zullen de gezondheidsrisico's niet veel groter of kleiner zijn dan in de autonome situatie.

6.5.3 Landschap en cultuurhistorie

In de maximalisatie leidt met name de grote hoeveelheid bebouwing en kassen tot een aanmerkelijke verslechtering. Deze wordt versterkt door de zeer ruime toepassing van boomteelt, teeltondersteunende voorzieningen en kleinschalige kampeerterreinen bij het maximale scenario. De verslechtering wordt getemperd doordat er in de voorgenomen ontwikkeling wel sprake is van landschappelijke inpassing van extra mogelijkheden op en rond het erf, hetgeen niet is vereist in de referentiesituatie. Ook wordt het open gebied in de referentiesituatie voor een groot deel niet beschermd tegen boomteelt.

Bij een reële benutting treden er met name effecten op met betrekking tot de beleving van de gradiënten (verschil openheid en beslotenheid) door een geleidelijke toename van bebouwing, bouwwerken en boomteelt, ondanks de bescherming van de karakteristieke open gebieden. Deze effecten zijn echter vergelijkbaar met de referentiesituaties. De mogelijkheden voor bebouwing nemen ten opzichte van de referentiesituatie licht toe, maar de openheid wordt in het nieuwe bestemmingsplan beter beschermd tegen boomteelt en/of teeltondersteunende voorzieningen.

6.5.4 luchtkwaliteit

Zowel de voorgenomen ontwikkeling als het alternatief dragen niet in betekenende mate bij aan de luchtverontreiniging in het gebied. De concentraties stikstofdioxide (NO₂) en fijn stof (PM₁₀) nemen ten opzichte van de referentiesituatie niet of nauwelijks toe. Grenswaardenoverschrijdingen zijn in zowel de referentiesituatie als beide alternatieven niet te verwachten.

De blootstelling aan luchtverontreiniging neemt af ten opzichte van de huidige situatie, maar verandert niet in betekenende mate ten opzichte van de referentiesituatie. Ten opzichte van de referentiesituatie is derhalve geen noemenswaardige verbetering of verslechtering te verwachten.

6.5.5 natuur

Aantasting

Maximalisatie van het voorontwerpbestemmingsplan geeft aanleiding tot aantasting van natuur. De verwachting is dat dit minder gebeurt in het alternatief.

Versnippering

In de maximalisatie kan de versnippering van het landschap sterker toenemen. De barrièrewerking van open gebieden wordt veel sterker doordat groene elementen uit het landschap worden verwijderd ten behoeve van de bedrijfsvoering op grootschalige bedrijven. Dergelijke groene elementen fungeren als stapstenen in het landschap en houden zo de migratie tussen lokale deelpopulaties in stand. De versnippering van het landschap leidt indirect tot een slechter functioneren van de EHS omdat dit afhankelijk is van de migratiemogelijkheden van soorten in het landschap buiten de EHS.

In het alternatief treedt de schaalvergroting minder op dan bij de voorgenomen ontwikkeling maar is gelijk aan de autonome ontwikkeling. De EHS is bedoeld om de versnippering van het landschap ongedaan te maken of in ieder geval zoveel mogelijk te beperken. Door de beperkte schaalvergroting in combinatie met de functieverandering bij boerenbedrijven die stoppen, is de toename van landschapsversnippering beperkt.

Verstoring

Door de schaalvergroting in de maximalisatie worden grotere machines ingezet. Het formaat van landbouwmachines is gerelateerd aan de mate van verstoring die optreedt. Landbouwmachines zijn echter beperkt in hun formaat doordat zij moeten voldoen aan de wegenverkeerswet. Anders kunnen de machines niet meer over de openbare weg worden verplaatst. Inmiddels zijn veel landbouwmachines al van het maximumformaat. Schaalvergroting leidt ook tot verdwijnen van landschapselementen waardoor de verstoring eerder optreedt en daardoor het functioneren van de EHS zal worden aangetast.

Bij het alternatief treedt schaalvergroting in mindere mate op waardoor ook de verstoring evenredig minder zal zijn. De mate van verstoring is wel gelijk aan de verstoring binnen de autonome ontwikkeling.

Verzuring en vermesting

Bij de maximalisatie van het voorontwerpbestemmingsplan is ook nieuwvestiging van agrarische grondgebonden bedrijven toegestaan, met uitzondering ter plaatse van de EHS en daar waar de waarde openheid beschermd wordt in de regels. Hierdoor neemt de emissie van vermestende en verzurende stoffen toe en treden deze effecten ook meer op. Dit heeft ertoe geleid dat de instandhoudingsdoelstellingen van de Natura 2000-gebieden en de ontwikkelingsopgaven van de EHS aangetast en is er sprake van een negatief effect.

In het alternatief is de uitbreiding van agrarische activiteiten (door uitbreiding van bestaande bedrijven of nieuwvestiging) veel minder, waardoor verzuring en vermessing veel minder optreden. Het beleid is gericht op vermindering van de emissie van stikstofverbindingen waardoor er geen verschil bestaat tussen een reële benutting van de mogelijkheden binnen het voorontwerpbestemmingsplan en de autonome ontwikkeling van het gebied.

6.6 Mitigerende maatregelen

Een manier om significante effecten uit te kunnen sluiten, is het nemen van mitigerende maatregelen. De bedoeling van mitigatie (letterlijk: verzachting) is dat significante negatieve effecten zullen uitblijven. Het gaat dus niet om maatregelen die negatieve effecten (elders) compenseren, maar om het voorkomen of reduceren van de negatieve effecten van een besluit of feitelijk handelen door het treffen van maatregelen.

Geur

Om de geureffecten te beperken, kan er gewerkt gaan worden met de best beschikbare technieken c.q. geurreducerende maatregelen.

Gezondheid

Om het effect van uitbreiding van intensieve veehouderijen op de gezondheid van de mens te reduceren, kan er een voorwaarde gesteld worden aan de afstand tussen bouwvlakken bij overschrijding van de bouwgrenzen bij afwijking dan wel wijziging of vergroting van het bouwvlak bij wijziging. Er kan een minimale afstand tussen bouwvlakken worden voorgeschreven.

Landschap

Om het effect van uitbreiding van bebouwing te reduceren op de landschappelijke kwaliteit kunnen er voorwaarden gesteld worden.

- Het opstellen van een beeldkwaliteitplan voor het landelijk gebied met aandacht voor kleurstelling van bebouwing en hekwerken, locatiekeuzen voor gebouwen of bouwwerken.
- Het beperken van de mogelijkheden voor kassen tot tuinbouw- en boomteeltbedrijven.
- In de bestemming 'Agrarisch met waarden - Uiterwaarden' het microreliëf beschermen via een omgevingsvergunningstelsel
- De afwijking voor agrarische bedrijfsgebouwen buiten het bouwvlak alleen opnemen voor de oeverwallen.
- De afwijking voor kleinschalige kampeerterreinen bij woningen beperken tot het gebied met specifieke vorm van agrarisch met 'waarden – kleinschaligheid'.
- De wijzigingsbevoegdheid voor de vergroting van bouwpercelen tot 2 ha. niet van toepassing verklaren voor het gebied 'waarden – kleinschaligheid' en het gebied 'waarden – openheid'.

Luchtkwaliteit

De stofemissie vanuit stallen kan op verschillende manieren worden gereduceerd. De Animal Sciences Group (ASG) Wageningen geeft de volgende opties voor de reductie van fijn stof.

- Aanpak van de bron. Te denken valt aan het soort voer, beperken van de hokbevuiling en het gebruik van strooisel.
- Voorkomen van stofvorming. Hierbij gaat het vooral om het indrogen van de mest te voorkomen en om het (transport van) voer en strooisel.
- Voorkomen van stofopname in de lucht. Belangrijkste maatregelen hierbij zijn het beperken van de activiteiten van de dieren, verbeteren van het voersysteem, sproeien en vernevelen van plantaardige olie en wateremulsies en de laagdikte strooisel. De laatste jaren zijn de vulsystemen van de veevoederleveranciers zodanig aangepast dat bij het lossen van veevoeder (in brokken- en poedervorm) nauwelijks nog stofemissie ontstaat. Aangezien bij uitbereiding en nieuwe bedrijven veelal nieuwe vulsystemen worden geïnstalleerd, is geen stofhinder te verwachten van het vullen van voersilo's.
- Voorkomen van stofemissie door interne luchtzuivering (filters) en/of externe luchtzuivering. Bij deze laatste wordt vooral gedacht aan het gebruik van filters en wassers. Voordeel van de wassers is dat zij ook een gunstig effect hebben om de geur- en ammoniakemissie. Bij de doorontwikkeling en nieuwvestiging van bedrijven kan te zijner tijd eventueel gebruik worden gemaakt van de hiervoor genoemde maatregelen.
- Doordat vaak ook maatregelen moeten worden getroffen om andere emissies te reduceren (bijvoorbeeld ammoniak) kan door toepassing van luchtwassers een reductie van meerdere emissies worden bereikt. Het toepassen van luchtwassers kan zorgen voor een aanzienlijke reductie van stof, geur- en ammoniakemissie uit stallen. Bij varkens- en pluimveebedrijven wordt uitgegaan van een reductie van fijn stof van 70 tot 90%. Op de korte termijn lijken deze daarom het meeste perspectief te bieden.
- Naast groenlabel stallen kiezen ondernemers nu bij nieuwbouw massaal voor chemische of biologische wassers of een combinatie hiervan. Dit geldt vooral voor varkensbedrijven. Voor de pluimveehouderij zullen, als er op korte termijn geen technische oplossingen komen voor het reduceren van de emissie van fijn stof, ook luchtwassers meer toegepast gaan worden. Een combinatie van chemische en biologische wassers (combiwassers) is gericht op maximale beperking van geur dan wel ammoniak (minstens 75% ammoniak en geur reductie). De huidige generatie wassers is echter niet altijd geschikt voor gecombineerde doeleinden.

Natuur

Om de effecten op natuurwaarden te beperken dienen emissiereducerende maatregelen getroffen te worden om vermisting en verzuring tegen te gaan. Verder dient bij uitbreiding van bedrijven in de EHS rekening gehouden te worden met een open, onverstoorde verbinding van noord naar zuid. Dit kan gerealiseerd worden door de uitbreiding van bedrijven met name noord/zuid te richten en de zijde van de bedrijven die georiënteerd is op het centrum van de EHS (oost of west) landschappelijk in te passen door aanplant van hagen. Met het toepassen van deze maatregelen, blijft een open noord-zuid verbinding gehandhaafd en wordt verstoring (geluid, en lichthinder) van deze zone beperkt. Deze maatregelen komen overeen zoals ook gesteld is in het streekplan: *“vergroting van aanwezige bouwpercelen via bestemmingsplanwijziging kan plaats vinden in EHS verweving en verbindingszone mits rekening wordt gehouden met de omgeving, inclusief het (potentiële) functioneren van verbindingszones”*.

6.7 Relatie met het bestemmingsplan

Bij het inventariseren van de gegevens ten behoeve van het opstarten van de plan-m.e.r. bleek dat de intensieve veehouderijen niet op de verbeelding als zodanig waren aangeduid. Dit komt de rechtszekerheid niet ten goede. Na afronding van dit planMER is daar voldoende duidelijkheid over en zijn de intensieve veehouderijen voorzien van een aanduiding.

Verder bleek bij de uitwerking van het planMER dat het aantal dieren dat gehouden kan worden op een bouwvlak van maximaal 2 hectare onbedoeld kan worden vergroot door meerdere bouwlagen aan te brengen in de bedrijfsgebouwen ten behoeve van het houden van dieren. Deze mogelijkheid wordt door de gemeente niet als wenselijk beschouwd. Om die reden is besloten in het bestemmingsplan de huisvesting van dieren (eventueel gebruik makend van een volièresysteem) alleen op de begane grond toe te staan.

In de bestemming 'Agrarisch met waarden - Uiterwaarden' zal een omgevingsvergunningplicht worden opgenomen voor het egaliseren van gronden. Tevens wordt verduidelijkt dat boom- en fruitteelt in de uiterwaarden uitsluitend met een omgevingsvergunning is toegestaan.

Voor de overige zaken die genoemd worden onder mogelijke mitigerende maatregelen maakt de gemeente een afweging tussen de mogelijke effecten en de economische belangen. De beperkte omvang en de tijdelijkheid van de effecten weegt niet op tegen de aantasting van economische belangen. Op deze onderdelen wordt het bestemmingsplan niet gewijzigd.

Met betrekking tot de Natuurbeschermingswet 1998 en de invloed van dit bestemmingsplan op de verschillende Natura 2000-gebieden, wordt bij de agrarische bestemming een voorwaardelijke verplichting opgenomen. Dit betekent dat een omgevingsvergunning ten behoeve van het bouwen van bedrijfsgebouwen die bestemd zijn voor vee, pas verleend worden als gemotiveerd kan worden aangetoond dat geen significante negatieve effecten zullen optreden in een Natura 2000-gebied.

6.8 Leemten en evaluatieprogramma

Het MER moet aangeven over welke milieuaspecten geen informatie kon worden opgenomen wegens het gebrek aan gegevens.

De belangrijkste leemte in kennis is de werkelijke gang van zaken in de toekomst. De oplossing hiervoor is de concrete verzoeken goed te onderzoeken met inachtneming van hetgeen reeds in dit planMER is gerapporteerd over de diverse milieuaspecten. Zulks is overigens ook mogelijk, om reden dat grotere uitbreidingen van agrarische bedrijvigheid, omschakeling van agrarische bedrijvigheid naar niet-agrarische bedrijvigheid is gekoppeld aan flexibiliteitsbepalingen. Het is een bevoegdheid van burgemeester en wethouders om medewerking te verlenen aan concrete verzoeken en zeker geen plicht. In de concrete gevallen zullen alle milieuaspecten opnieuw nader worden beschouwd en meegewogen worden in belangenafweging om tot een besluit te komen al dan niet medewerking te verlenen aan het verzoek.

Een andere leemte in kennis betreft het nog ontbreken van de beheerplannen voor de Natura 2000-gebieden. Verder is er nog veel onduidelijkheid over het toetsingskader.

Dit planMER geeft de stand van zaken op dit moment weer. Echter het beleid en de techniek omtrent de in dit planMER centraal staande milieuaspecten is volop in beweging. Verandering daarin kunnen gevolgen hebben voor de mogelijkheden in het buitengebied. Het is daarom belangrijk om daarvan op de hoogte te blijven.

Voor wat betreft het aspect geur kan het zinvol zijn om de gedurende de termijn dat het bestemmingsplan van kracht is nogmaals een quickscan geur uit te laten uitvoeren om de eventuele knelpunten opnieuw inzichtelijk te maken en om te beoordelen of het zinvol is een geurverordening op te stellen.

Verder is het aan te raden om de uitkomsten van opdracht van de minister aan de Gezondheidsraad af te wachten of er een beleidsregel komt met een ruimtelijke relevantie.

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Bestemmingsplan buitengebied Overbetuwe

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport

15 maart 2012 / rapportnummer 2421-64

1. Oordeel over het MER

De gemeente Overbetuwe stelt een nieuw bestemmingsplan voor het buitengebied op. Het bestemmingsplan is kaderstellend voor onder andere uitbreiding van (intensieve) veehouderijbedrijven. Ten behoeve van de besluitvorming wordt de plan-m.e.r.-procedure doorlopen. De gemeenteraad van Overbetuwe is het bevoegd gezag in deze procedure.¹

Het MER maakt duidelijk dat de voorgenomen ontwikkeling, zoals opgenomen in het voorontwerp bestemmingsplan, tot aanzienlijke milieugevolgen kan leiden. Op grond daarvan is in het ontwerp bestemmingsplan een aantal aanvullende voorwaarden opgenomen. Daarmee heeft het MER zichtbaar een rol gespeeld in de besluitvorming. De Commissie voor de milieueffectrapportage (verder: de Commissie) signaleert bij de toetsing van het MER echter een aantal tekortkoming(en), die zij essentieel acht voor het volwaardig meewegen van het milieubelang bij de besluitvorming. De Commissie adviseert een **aanvulling op het MER** op te stellen voordat het besluit wordt genomen. De tekortkomingen betreffen:

- Een gedeelte van de uitgangspunten van het voornemen en de referentiesituatie is onduidelijk. Daardoor zijn de effecten van het voornemen niet of nauwelijks verifieerbaar.
- Er zijn feitelijk geen alternatieven onderscheiden, terwijl er alternatieven mogelijk zijn die minder milieugevolgen hebben en die meer tegemoet komen aan ambities op het gebied van natuur en milieu. Het voornemen is in de huidige vorm bovendien niet uitvoerbaar, omdat aantasting van natuurlijke kenmerken van de omliggende Natura 2000-gebieden niet kan worden uitgesloten.
- De effectbeoordeling is voor landschap en cultuurhistorie te algemeen. Daardoor maakt het MER niet duidelijk waar zich specifieke kansen of knelpunten voordoen en hoe daarop kan worden ingespeeld.
- De samenvatting van het MER is weinig publieksvriendelijk. Vooral de beschrijving van het voornemen c.q. alternatieven en de conclusies zijn onduidelijk.

In hoofdstuk 2 wordt het oordeel van de Commissie nader toegelicht en zijn aanbevelingen opgenomen voor de hierboven genoemde aanvulling op het MER. In hoofdstuk 3 wordt een aanbeveling gedaan voor het vervolgtraject.

¹ Voor de samenstelling van de werkgroep van de Commissie m.e.r., haar werkwijze en verdere projectgegevens, zie bijlage 1 bij dit advies. Projectgegevens en bijbehorende stukken, voor zover digitaal beschikbaar, zijn ook te vinden via commissiemer.nl onder 'Advisering' of door in het zoekvak het projectnummer in te geven.

2. Toelichting op het oordeel

2.1 Uitgangspunten voor het MER

Om de milieueffecten van het bestemmingsplan te bepalen en om alternatieven te vergelijken is een heldere beschrijving van de relevante ontwikkelingen in de referentiesituatie en alternatieven nodig. Het MER bevat een beschrijving van de te verwachten trends en de gevolgen daarvan voor het plangebied in het algemeen, maar een eenduidig overzicht van aantallen, categorieën en locaties van bedrijven in de diverse situaties ontbreekt. Ook worden op verschillende plaatsen in het MER en de bijlagenrapporten verschillende aantallen gehanteerd.² Daardoor zijn de resultaten van de effectbepaling niet goed controleerbaar.

In het MER wordt gesproken over grondgebonden veehouderijen met een intensieve (neven)tak. Het is niet duidelijk hoe deze bedrijven in het nieuwe bestemmingsplan worden bestemd. Dit is van belang voor het bepalen van de maximale milieugevolgen. Als deze bedrijven bestemd worden als intensieve veehouderij is de potentiële milieupact groter dan wanneer dit niet het geval is.³

De referentiesituatie voor het MER bestaat uit de huidige situatie en autonome ontwikkeling. In het MER is aangenomen dat de huidige feitelijke situatie vanuit milieuoogpunt ongeveer gelijk gesteld kan worden aan de vergunde situatie. Dit is volgens de Commissie voldoende met kwantitatieve gegevens onderbouwd. Voor de autonome ontwikkeling is uitgegaan van landelijke trends, met als gevolg dat sommige (agrarische) sectoren zullen groeien en andere zullen krimpen. De Commissie hanteert als uitgangspunt dat deze planologische ruimte tot het voornemen moet worden gerekend, aangezien hierover in het nieuwe bestemmingsplan opnieuw beslist wordt. Dat betekent dat de referentiesituatie als gevolg hiervan feitelijk uitgaat van een te ruime ontwikkeling, waardoor de effecten van het voornemen worden onderschat.⁴ Verder is niet duidelijk of rekening is gehouden met de gevolgen van het Besluit Huisvesting. Vergelijking van 'het alternatief' met deze referentiesituatie levert bovendien geen informatie voor de besluitvorming op aangezien het alternatief vrijwel gelijk is aan de referentiesituatie (zie verder § 2.2).

De Commissie constateert op basis van het MER dat de huidige situatie de 'juiste' referentiesituatie waarschijnlijk benadert, omdat er niet of nauwelijks sprake is van onbenutte vergoedruimte.

² Op pagina 39 wordt in de tabel uitgegaan van 130 bedrijven (waarvan 36 intensief), in bijlage 4 ("Quickscan Wet geurhinder en veehouderij", RMB, 2008) van 293 bedrijven (waarvan 86 intensief), in bijlage 5 (geuronderzoek Windmill, 2010) van 90 bedrijven.

³ Uit nadere toelichting door de gemeente heeft de Commissie begrepen dat deze bedrijven inderdaad als intensieve veehouderij worden bestemd.

⁴ Er is bijvoorbeeld uitgegaan van 9% groei van de rundveestapel. Met de huidige emissie beperkende technieken leidt een groei van de rundveestapel automatisch tot toename van emissies van stikstofverbindingen.

De Commissie adviseert om in een aanvulling op het MER:

- de uitgangspunten voor de referentiesituatie en het voornemen/de alternatieven te verduidelijken, waar mogelijk met behulp van kwantitatieve gegevens en/of kaartmateriaal;
- waar nodig de (berekenings)resultaten voor de effectbepaling aan te passen;
- bij de vergelijking van alternatieven de vergunde situatie, inclusief autonome ontwikkeling (i.c. effecten Besluit huisvesting) als referentiesituatie aan te houden.

2.2 Alternatieven/scenario's

De Commissie constateert dat het MER feitelijk geen alternatieven onderscheidt. Het voornemen zoals dat is opgenomen in het voorontwerpbestemmingsplan is de basis voor zowel het maximale als het realistische alternatief. Alleen de invulling van de bestemmingen is verschillend, waardoor de alternatieven eigenlijk verschillende scenario's binnen hetzelfde planalternatief zijn.⁵ Beide in het MER onderzochte scenario's zijn vooral gebaseerd op externe ontwikkelingen. Er is geen alternatief uitgewerkt waarin is onderzocht hoe de gemeente zelf kan sturen (bijvoorbeeld via zoning of differentiatie binnen het plangebied) naar een gewenste ruimtelijke ontwikkeling.⁶ Volgens de Commissie zijn er planalternatieven denkbaar die minder milieueffecten hebben en die meer tegemoet komen aan de doelstellingen en ambities⁷ ten aanzien van natuur, landschap en cultuurhistorie (zoals onder andere vastgelegd in het LOP, zie verder § 2.3.2) en/of kwaliteit van de leefomgeving.⁸

Er bestaat bovendien een knelpunt omdat de Passende beoordeling duidelijk maakt dat in beide scenario's, in het bijzonder als de maximale mogelijkheden van het bestemmingsplan benut worden, de depositie van verzurende en vermestende stoffen op Natura 2000-gebieden toeneemt ten opzichte van de huidige feitelijke situatie. Omdat er nu reeds sprake is van een overbelaste situatie, leidt het voornemen tot aantasting van de natuurlijke kenmerken van de Natura-2000 gebieden. Hierdoor beschrijft het MER in wezen geen uitvoerbaar alternatief.

⁵ Naar aanleiding van (onder andere) de bevindingen uit het MER is het ontwerpbestemmingsplan aangepast ten opzichte van het voorontwerp, door een aantal aanvullende voorwaarden op te nemen (zie de samenvatting en H8 van het MER). De effecten hiervan zijn in het MER niet expliciet beschreven, maar naar verwachting zullen deze weinig verschillen van de effecten van het voornemen zoals in het MER is beschreven.

⁶ Uit mondelinge toelichting van de gemeente heeft de Commissie begrepen dat gedurende het planproces - voorafgaand aan de m.e.r.-procedure - wel een belangenafweging heeft plaatsgevonden, waarbij naar alternatieven is gekeken. Een beschrijving van dit planproces kan als onderbouwing gebruikt worden voor de keuze van alternatieven in het MER.

⁷ Zie ook p. 19 van het MER waarin als algemene doelstelling voor het buitengebied onder andere wordt gerefereerd aan behoud van landschaps- en natuurontwikkeling en het verbeteren van de leefbaarheid.

⁸ In het MER ontbreekt een weergave van geurgeoelige bestemmingen. De huidige en toekomstige geurhinder is op basis van contourenkaarten wel globaal inzichtelijk gemaakt, maar het is niet duidelijk op welke locaties zich de grootste knelpunten (zullen) voordoen. Deze informatie is van belang voor de ontwikkeling van alternatieven, zeker als er ambities zijn om de geursituatie (lokaal) te verbeteren.

De Commissie adviseert om in een aanvulling op het MER redelijkerwijs in beschouwing te nemen alternatieven te beschrijven, en deze te vergelijken met de referentiesituatie. Hierbij kan gedacht worden aan:

- een alternatief waarin aantasting van natuurlijke kenmerken van de Natura 2000-gebieden wel is uit te sluiten, dan wel mogelijkheden te onderzoeken om maatregelen in het bestemmingsplan op te nemen waardoor aantasting uit te sluiten is.
- een alternatief dat meer actief tegemoet komt aan de doelstellingen op het gebied van natuur, landschap, cultuurhistorie en leefomgeving, bijvoorbeeld door middel van differentiatie per deelgebied c.q. zonerings van activiteiten.

2.3 Milieueffecten

2.3.1 Algemeen

De scoretabel waarin de effecten van de ‘alternatieven’ worden vergeleken is zeer algemeen en doet daarmee geen recht aan de uitgevoerde analyses naar de effecten van de ontwikkelingen in het buitengebied. De Commissie plaatst hierbij de volgende opmerkingen:

- De score voor “het alternatief” is vrijwel gelijk aan de referentiesituatie. Dit is grotendeels te verklaren doordat in de referentiesituatie ruimte is opgenomen die eigenlijk tot het voornemen behoort (zie § 2.1). Het suggereert bovendien dat het voornemen geen bijdrage levert aan het behalen van de ambities van de gemeente op het gebied van natuur, landschap en leefbaarheid.
- De scores zijn – mede omdat verschillende effecten worden “opgeteld” – niet of nauwelijks uit de begeleidende tekst af te leiden en zijn zodanig algemeen, dat deze geen waardevolle informatie opleveren voor de besluitvorming. Dit heeft ook te maken met de wijze waarop met alternatievenontwikkeling is omgegaan (zie § 2.2).

2.3.2 Landschap en cultuurhistorie

In het MER (p. 19) is aangegeven dat de gemeente de ambitie heeft om landschappelijke en cultuurhistorische waarden te behouden en te versterken. Het Landschapsontwikkelingsplan (LOP) vormt daarvoor een belangrijk uitgangspunt. De visie uit het LOP is op hoofdlijnen (o.a. openheid, zegen en kleinschalige landschapselementen) wel vertaald naar het ontwerpbestemmingsplan, maar dit leidt verder niet tot concrete eisen of garanties⁹. Het is daarmee onduidelijk of en hoe de randvoorwaarden en uitgangspunten uit het LOP worden geborgd. Het toepassen van het LOP lijkt op basis van de effectbeoordeling ook niet tot positieve effecten te leiden ten opzichte van de referentiesituatie.

In het MER zijn de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor landschap en cultuurhistorie voldoende beschreven. De mogelijke effecten van het voornemen daarop zijn kwalitatief en globaal beschreven voor het gehele plangebied, zonder dat daarbij gebruik is gemaakt van

⁹ Uit het ontwerp Bestemmingsplan spreekt de ambitie het LOP als belangrijk toetsingskader te hanteren (zie o.a. toelichting en bijlage 2, bestemmingsplan), maar dit is niet juridisch bindend. Er is ook geen beeldkwaliteitsplan.

visualisaties of meer kwantitatieve informatie. De indeling in deelgebieden in het MER is erg grof en minder gedifferentieerd dan in het LOP. Daardoor maakt het MER niet duidelijk waar in het plangebied zich specifieke kansen of knelpunten op het gebied van landschap en cultuurhistorie voor doen en biedt het MER geen aanknopingspunten voor het maken van nadere keuzes of het stellen van eisen aan ontwikkeling en/of inpassing van (agrarische) activiteiten.

De Commissie adviseert om in een aanvulling op het MER de positieve en negatieve effecten van de alternatieven op landschappelijke en cultuurhistorische waarden (kansen en knelpunten) nader uit te werken en te onderbouwen, mede aan de hand van uitgangspunten en ambities volgend uit het Landschapsontwikkelingsplan.

2.4 Passende beoordeling

De Passende beoordeling geeft inzicht in de ligging, kenmerken (waaronder instandhoudingsdoelstellingen en staat van instandhouding) van de Natura 2000-gebieden in en rond het plangebied¹⁰. Voor de relevante Natura 2000-gebieden is aangegeven:

- de kritische depositiewaarde van het meest kwetsbare habitat binnen het gebied
- de achtergronddepositie in 2010 (volgens de GCN-kaarten van het PBL)
- de achtergronddepositie in 2030 (prognose volgens PBL)
- de depositietoename, gebaseerd op de maximale invulling van het bestemmingsplan

Hieruit blijkt dat kritische depositiewaarden in alle Natura 2000-gebieden al worden overschreden en dat het voornemen in deze gebieden leidt tot een toename van stikstofdepositie. De mate waarin de toename van stikstofdepositie toe te schrijven is aan het voornemen, is uit de Passende beoordeling niet af te leiden. Dat komt omdat is aangenomen dat de huidige bijdrage vanuit het plangebied onderdeel uitmaakt van de achtergronddepositie, zonder dat duidelijk is hoe groot deze bijdrage is. Daardoor is ook onduidelijk in hoeverre (beleids)ontwikkelingen en te maken keuzes binnen de gemeente positief of negatief kunnen bijdragen aan de stikstofdepositie en daarmee aan het bereiken van de instandhoudingsdoelstellingen. Het mogelijke effect van mitigerende maatregelen is ook niet inzichtelijk.

De Commissie adviseert om in een aanvulling op het MER de bijdrage aan stikstofdepositie vanuit het plangebied voor zowel de huidige situatie als voor de alternatieven en waar mogelijk de effecten van mitigerende maatregelen in beeld te brengen.

Omdat het voornemen leidt tot toename van stikstofdepositie in Natura 2000-gebieden in een reeds overbelaste situatie kan aantasting van natuurlijke kenmerken van deze gebieden niet worden uitgesloten. Dit geldt vooral voor de gebieden waarvan de stikstofgevoelige habitats zich dicht bij het plangebied bevinden: Veluwe, Gelderse Poort en Uiterwaarden IJssel.¹¹

¹⁰ Uiterwaarden Waal, Uiterwaarden Nederrijn, Veluwe, Uiterwaarden IJssel en Gelderse Poort.

¹¹ In § 3.4.1. van de Passende beoordeling wordt gesteld dat de reikwijdte van ammoniak is vastgesteld op 10 kilometer en dat daarom habitats die op meer dan 10 km afstand van het plangebied liggen niet beïnvloed worden door stikstofdepositie vanuit het plangebied. Deze redenatie is onjuist, ook op grotere afstanden kan deze invloed relevant zijn. De knelpunten in gebieden op kortere afstand van het plangebied zijn wel van groter belang.

In de Passende beoordeling wordt dan ook geconcludeerd dat er geen uitbreidingsruimte is voor activiteiten die toename van stikstofdepositie veroorzaken.

Zoals al in § 2.2. aangegeven betekent dit dat het MER (en de Passende beoordeling) geen uitvoerbaar alternatief beschrijft. In de Passende beoordeling zijn wel enkele mitigerende maatregelen beschreven, maar niet duidelijk is in hoeverre deze maatregelen effectief zullen zijn. De conclusies van het MER en de Passende beoordeling hebben geleid tot aanpassingen in het ontwerpbestemmingsplan ten opzichte van het voorontwerp. De ontwikkelingsmogelijkheden van de veehouderij worden daarmee beperkt en er is een voorwaardelijke verplichting opgenomen voor uitbreiding en nieuwvestiging. Hoewel deze constructie op projectniveau een extra waarborg kan vormen, kan daarmee op planniveau aantasting van natuurlijke kenmerken van Natura 2000-gebieden niet worden uitgesloten.¹² Zie verder de aanbeveling in § 2.2 van dit advies.

2.5 Samenvatting van het MER

Besluitvormers en insprekers lezen in de eerste plaats de samenvatting van het MER. Daarom moet de samenvatting als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER. De samenvatting voldoet niet aan deze uitgangspunten omdat:

- een duidelijke toelichting op de referentiesituatie en alternatieven ontbreekt;
- de conclusies van het MER en de doorwerking daarvan in het ontwerp bestemmingsplan onduidelijk zijn.

De Commissie adviseert om in een aanvulling op het MER de samenvatting aan te passen op basis van de in de voorgaande paragrafen genoemde aanvullende informatie en daarbij specifiek aandacht te besteden aan de leesbaarheid.

3. Aanbevelingen voor het vervolgproces

De opmerkingen in het verdere advies hebben geen betrekking op essentiële tekortkomingen. De Commissie hoopt met onderstaande aanbeveling een bijdrage te leveren aan de kwaliteit van de verdere besluitvorming.

Effecten op natuur

Pagina 20 van het MER noemt als uitgangspunt voor het bestemmingsplan het handhaven, beschermen, herstellen en ontwikkelen van aanwezige natuurwaarden in de EHS, Natura 2000-gebieden en overige bestaande natuur. Hoewel in het bestemmingsplan waarborgen voor natuur zijn opgenomen, is de Commissie van mening dat er alternatieven denkbaar zijn

¹² Volgens artikel 19j, eerste lid van de Natuurbeschermingswet 1998, dient het bevoegd gezag bij het besluit tot vaststelling van het plan rekening te houden met de gevolgen die het plan kan hebben voor Natura 2000-gebieden. Het besluit kan pas worden genomen als aan alle voorwaarden van artikel 19g en 19h is voldaan. Dat betekent dat, wanneer aantasting van natuurlijke kenmerken niet valt uit te sluiten, de ADC-toets doorlopen dient te worden.

waarbij de bescherming van EHS en overige natuurwaarden meer tot hun recht komen. Zie verder § 2.2 van dit advies.

In het MER is aangegeven dat ook bij maximale invulling van de ruimte die het bestemmingsplan biedt Natura 2000-gebieden en de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) in hoge mate beschermd zijn. Desondanks wordt op p. 87 van het MER gesteld dat de kernkwaliteiten van de verbindingzone en overige delen van de EHS kunnen worden aangetast, bij vergroting van bouwpercelen van agrarische bedrijven. Bij de verbindingzone treedt in dat geval teveel versnippering op. Op pagina 97 worden vervolgens voor de verbindingzones mitigerende maatregelen genoemd waarmee versnippering kan worden voorkomen. Welke natuurwaarden in de overige EHS worden aangetast bij uitbreiding van de bouwblokken en welke mitigerende maatregelen eventueel mogelijk zijn, wordt niet duidelijk. Aangezien het provinciaal beleid voldoende waarborgen bevat om de kernkwaliteiten te beschermen, verwacht de Commissie dat dit niet tot onoverkomelijke knelpunten leidt.

De Commissie beveelt aan om bij besluitvorming over het bestemmingsplan de mogelijke effecten en mitigerende maatregelen aan te geven om negatieve effecten bij vergroting van bouwblokken te voorkomen.

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing MER

Initiatiefnemer: het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Overbetuwe

Bevoegd gezag: de gemeenteraad van gemeente Overbetuwe

Besluit: vaststellen of wijzigen van het bestemmingsplan voor het buitengebied

Categorie Gewijzigd Besluit m.e.r. 1994:

plan-m.e.r. vanwege kaderstelling voor categorie C14

plan-m.e.r. vanwege passende beoordeling

Activiteit: Het bestemmingsplan is kaderstellend voor onder andere uitbreiding van intensieve veehouderijbedrijven in het buitengebied van de gemeente Overbetuwe.

Procedurele gegevens:

aankondiging start procedure in Het Gemeentenieuws van 6 mei 2010

adviesaanvraag bij de Commissie m.e.r.: 20 april 2010

advies reikwijdte en detailniveau uitgebracht: 4 juni 2010

kennisgeving MER in "De Betuwe" van 4 januari 2012

ter inzage legging MER: 5 januari t/m 16 februari 2012

aanvraag toetsingsadvies bij de Commissie m.e.r.: 4 januari 2012

toetsingsadvies uitgebracht: 15 maart 2012

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. De werkgroepsamenstelling bij het onderhavige project is als volgt:

drs. D.J.F. Bel

ir. S. Bokma

drs. Y.J. van Manen

H.H. Janssen (voorzitter)

drs. P.J. Jongejans (secretaris)

Werkwijze Commissie bij toetsing:

Tijdens de toetsing gaat de Commissie na of het MER voldoende juiste informatie bevat om het milieubelang volwaardig mee te kunnen wegen in de besluitvorming. De Commissie gaat bij het toetsen uit van de wettelijke eisen voor de inhoud van een MER, zoals aangegeven in artikel 7.7 dan wel 7.23 van de Wet milieubeheer en de eventuele documenten over de reikwijdte en het detailniveau van het MER. Indien informatie ontbreekt, onvolledig of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij dit een essentiële tekortkoming vindt. Daarvan is sprake, als aanvullende informatie in de ogen van de Commissie kan leiden tot andere afwegingen. In die gevallen adviseert de Commissie de ontbrekende informatie alsnog beschikbaar te stellen, alvorens het besluit wordt genomen. Opmerkingen over niet-essentiële tekortkomingen in het MER worden in het toetsingsadvies opgenomen, voor zover ze kunnen worden verwerkt tot duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag. De Commissie richt zich in het advies

dus op hoofdzaken die van belang zijn voor de besluitvorming en gaat niet in op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang.

Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie www.commissiemer.nl op de pagina *Commissie m.e.r.*

Betrokken documenten:

De Commissie heeft de volgende documenten betrokken bij haar advisering:

- planMER Bestemmingsplan Buitengebied Overbetuwe (11 nov 2011)
- ontwerp Bestemmingsplan Buitengebied Overbetuwe (11 november 2011)
- Bestemmingsplan Buitengebied Overbetuwe – Verbeelding (11 november 2011)
- Ontwerp Landschapsontwikkelingsplan Overbetuwe, december 2009

De Commissie heeft geen zienswijzen of adviezen via bevoegd gezag ontvangen.

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport Bestemmingsplan buitengebied Overbetuwe

ISBN: 978-90-421-3468-3

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Arthur van Schendelstraat 800 Utrecht

T 030 - 234 76 66

F 030 - 233 12 95

E mer@eia.nl

w www.commissiemer.nl

